

DE VLAAMSE MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

Quater-VISIENOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Statuut vrijetijdswerk/semi-atorale arbeid voor de sportbegeleider

1. SITUERING

In verschillende sectoren wordt reeds lang nagedacht over de semi-atorale arbeid. Vanuit de sportsector klinkt reeds jaren de vraag om een oplossing te vinden voor de verloning van sportbegeleiders op het lokale sportniveau (non-profit). Reguliere arbeid is voor de meeste lokale sportclubs, en bij uitbreiding vele andere organisaties in de non-profit sector (cultuur, jeugd, welzijn, ...), noch op financieel vlak, noch op administratief vlak een haalbare optie. In de praktijk worden daarom suboptimale vergoedingsmechanismen gehanteerd, zoals bijvoorbeeld een oneigenlijk gebruik van de forfaitaire onkostenvergoeding voor vrijwilligers. Dit zorgt voor een grote rechtsonzekerheid op het terrein.

Vandaag bestaan er in hoofdzaak twee juridische kaders waaraan kan worden vastgeknoopt: de reguliere arbeidswetgeving en de vrijwilligerswetgeving. Daartussen gaapt een grote grijze zone waarin vaak niet officieel wordt vergoed, al dan niet gecombineerd met een oneigenlijk gebruik van de vrijwilligersvergoeding (vergoeding voor geleverde prestaties en niet enkel een (forfaitaire) vergoeding voor onkosten). Tussen deze twee stelsels zijn intussen diverse uitzonderingsregels ontstaan. Ten gronde werd het probleem daarmee niet verholpen. De diverse uitzonderingsregels blijken niet toereikend om de problematiek in de grijze zone tussenin het hoofd te bieden. Dit wijst op de noodzaak van een bijkomend stelsel.

De bedoeling van het statuut vrijetijdswerk (vroeger: semi-atorale arbeid) is om een volwaardig derde kader te creëren, dat volledig op zichzelf staat en mooi aansluit bij de belendende kaders, zodat dit de grijze zone tussen het vrijwilligerswerk en de reguliere arbeid op een consistente manier kan invullen. Zo krijgen we een logisch juridisch continuüm in de tewerkstellingsvormen: van zuiver vrijwilligerswerk, over vrijetijdswerk tot reguliere arbeid.

In 2013 werd daarom op mijn vraag een overheidsopdracht toegewezen aan de faculteit Recht en Criminologie van de VUB om een voorstel uit te werken rond de realisatie van een statuut semi-atorale arbeid voor de sportbegeleider.

Intussen is er een groot draagvlak gegroeid voor de realisatie van dit statuut. Het theoretisch concept zoals uitgewerkt in het rapport van de VUB van 2013, werd onderschreven door de koepelorganisatie van de Vlaamse sportfederaties en het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk.

Ook de Hoge Raad voor Vrijwilligers benadrukte in haar advies van 4 december 2015 de noodzaak voor de realisatie van zo een statuut, met verwijzing naar het rapport van 2013. De Hoge Raad wees ook op de noodzaak van een dergelijk statuut binnen andere sectoren uit de non-profit.

In het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 werd het verdere overleg met het federale niveau rond de uitwerking van dit statuut opgenomen op pagina 141: *"Verder zal de Vlaamse Regering ook in overleg gaan met het federale niveau over het uitwerken van een nieuw statuut voor de sportbegeleider. Dit*

moet clubs nieuwe kansen bieden om voluit te investeren in kwaliteitsvolle sportbegeleiders”.

In augustus 2016 werd een vervolgoopdracht gegund aan dezelfde onderzoekers van de VUB om hun vooronderzoek van 2013 verder uit te werken tot een meer gedetailleerd en praktisch implementeerbaar kader. Hierbij werd opnieuw rekening gehouden met input vanuit de sportsector. Op 6 februari 2017 werd de definitieve versie van dit rapport aangeleverd.¹

Bedoeling is om met mandaat van de Vlaamse Regering het overleg aan te gaan met de bevoegde federale ministers, om op basis van het kader geschetst in deze visienota tot de realisatie van het statuut vrijetijdswerk in de sportsector te komen. Hierbij zal geregeld worden teruggekoppeld met de leden van de Vlaamse Regering, onder meer over de uitbreidbaarheid naar andere sectoren.

2. INHOUD VAN HET VOORSTEL

In de onderzoeksrapporten van 2013 en 2017 wordt steeds de term semi-atorale arbeid als werknaam gehanteerd. Tegelijk stellen deze rapporten dat het statuut semi-atorale arbeid uitgaat van het principe dat men reeds een volwaardig hoofdberoep (of daaraan gelijkgesteld) moet hebben om toegang te krijgen tot dit statuut. Tevens wordt geduid dat de activiteiten die onder dit statuut vallen zich uitsluitend binnen de vrije tijd van mensen met een hoofdberoep situeren. Vanuit die optiek opteren we voor een meer bevattelijke naamgeving *vrijetijdswerk*.

Het statuut vrijetijdswerk creëert een kader op het vlak van fiscaliteit, sociale zekerheid en arbeidsrecht. Alleen niet commerciële organisaties kunnen beroep doen op dit statuut. Bovendien betreft de doelgroep enkel die personen die zich ten dienste stellen van derden. In de sportsector kan dit bijvoorbeeld wel worden toegepast op een trainer, maar niet op een betaalde sportbeoefenaar.

In de onderstaande tabel worden de volgens het onderzoek aangewezen modaliteiten van het statuut vrijetijdswerk in de sportsector beknopt weergegeven.

	Vrijetijdswerk (Semi-atorale arbeid) in de sportsector
Organisaties	Feitelijke vereniging, publieke of private rechtspersoon zonder winstoogmerk
Functies	Sporttrainer, sportlesgever, sportcoach, jeugd sportcoördinator, scheidsrechter, jurylid, steward
Arbeidsrechtelijk statuut	Arbeidsrecht niet van toepassing, volwaardig op zichzelf stand statuut
Patronale RSZ	Geen, want geen opbouw rechten
Persoonlijke RSZ	Geen, want geen opbouw rechten
Combinatie	Enkel voor mensen met een volwaardig hoofdberoep of daaraan gelijkgesteld (bv. gepensioneerden)
Belastingen	25% onder diverse inkomsten + vrijstelling op eerste 30% vergoeding als forfaitaire kosten
Minimumloon	Geen minimumvergoeding vastgelegd
Maximum vergoeding per uur	10 euro/uur bruto
Maximum aantal uren	500
Maximum vergoeding per jaar	5.000 euro/jaar bruto
Administratie	Register + Listing naar RSZ en belastingen, mogelijkheid tot bijsturing via KB
Overeenkomst	Er wordt aanbevolen om te voorzien in een

¹ De rapporten zijn terug te vinden in de digitale bibliotheek van Sport Vlaanderen:
<http://www.bloso-kics.be/Zoeken/Paginas/results.aspx?k=semi%20agoraal>

	standaardovereenkomst van max. 1 jaar en om deze standaardovereenkomst als bijlage bij het wettelijk kader te voegen.
Bescherming	Via verplichte verzekeringen (BA, ongevallen, lichamelijke schade) te voorzien door de sportorganisatie, wordt ook de veiligheid van de sportbegeleider gewaarborgd.

Volgens deze modaliteiten houdt iemand die de maximale bruto vergoeding van 5.000 euro per jaar zou verdienen daar netto 4.125 euro aan over. De kost voor de club of organisatie die als opdrachtgever fungeert, is gelijk aan de bruto vergoeding van 5.000 euro.

Niet alleen de kloof tussen organisatiekost en nettoloon blijft klein, maar ook de administratieve belasting is beperkt. Dit maakt dat dit statuut voor zowel de sportorganisatie als de sportbegeleider erg interessant is. Dit statuut biedt ook een volledige rechtszekerheid. Dat maakt de keuze om niet officieel te verlonen veel minder aantrekkelijk. Bovendien zijn er voldoende veiligheden ingebouwd om een eventuele uitstroom van reguliere arbeid naar vrijetijdswerk te vermijden.

Het rapport van 2013 geeft aan dat de invoering van een statuut voor vrijetijdswerk naar verwachting een extra inkomst zal genereren, doordat (een groot deel van) de niet officiële verloning in de sector kan geofficialiseerd worden. Op basis van twee onderzoeken inzake de gepresteerde uren van vrijwilligers met een sporttechnisch profiel (trainers, coaches, scheidsrechters, ...) in de sportsector komen de onderzoekers via hun raming tot potentiële extra ontvangsten voor het federale niveau tussen 5,9 miljoen en 17,9 miljoen euro per jaar. De daarbij gehanteerde assumpties worden in het rapport van 2013 geduid (p.81-85). In het rapport wordt er van uitgegaan dat dit geen meerkost is voor de Vlaamse overheid en dat sportclubs en sportfederaties dit zullen financieren vanuit eigen middelen.

Uit overleg met de sector kwam naar voren dat de voorgestelde maximumvergoeding van tien euro per uur uit het onderzoeksrapport van 2017 eerder aan de lage kant is en dat dit mogelijk ontoereikend zou zijn om de strijd tegen niet officiële vergoedingen tegen te gaan. Tegelijk is men er zich van bewust dat geldgewin niet het uitgangspunt mag zijn van dit statuut en dat het plafondbedrag op jaarbasis moet behouden blijven. Vanuit deze bekommernis wordt voorgesteld om de maximumvergoeding per uur vast te leggen op 15 euro bruto, maar de maximum vergoeding per jaar op 5.000 euro te houden. Dit plafond fungeert immers als veiligheid om terugval uit reguliere arbeid te vermijden. Praktisch heeft dit tot gevolg dat het maximum toegestane aantal uren op jaarbasis afneemt indien men meer dan 10 euro per uur verdient. (bv. bij een maximumvergoeding per uur van 15 euro bruto, kan men maximum 333 uur presteren).

3. RELATIE TOT ANDERE STATUTEN

De SARC stelde in haar advies bij het actieplan Vlaams Gecoördineerd vrijwilligersbeleid en de elementen van visie (d.d. 3 oktober 2016): "...Het is daarom des te belangrijker bepaalde discussies zoals rond semi-atorale arbeid en nuance tussen vrijwilligerswerk en onbetaalde arbeid dringend uit te klaren. Taken die voorheen door professionelen werden opgenomen, worden mogelijks – vanuit een budgettaire redenering – naar vrijwilligers verschoven. De SARC vraagt waakzaamheid om het vrijwilligerswerk zuiver te houden en oneigenlijk gebruik van vrijwilligerswerk in te perken."

Eveneens in het kader van de visiebepaling van de Vlaamse Regering rond vrijwilligerswerk, stelde de Vlaamse Regering bij de definitieve goedkeuring van het traject voor een gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid (18/11/2016) op voorstel van de minister-president en de Vlaams minister voor Cultuur, Media Jeugd en Brussel, dat er een duidelijk onderscheid is tussen het vrijwilligerswerk en het semi-atoraal statuut. *"Met het oog op non discriminatie tussen vrijwilligers beaamt de Vlaamse*

Regering dat mogelijke systemen voor vormen van 'vergoede inzet' buiten het vrijwilligerswerk vallen."

Een van de uitgangspunten bij de opmaak van het kader voor vrijetijdswerk was dan ook dat men er steeds over zou waken dat dit derde stelsel geen negatieve invloed mocht hebben op de bestaande stelsels van vrijwilligerswerk en reguliere arbeid, maar wel een oplossing moest bieden voor de probleemzone tussenin. Daarom bouwden de onderzoekers in het door hen geschetste kader ook steeds voldoende veiligheidsmechanismen in, om te vermijden dat er een uitholling van het vrijwilligerswerk of een terugval uit reguliere arbeid zou ontstaan (bv. maximum tijdsinvestering, maximale uurvergoeding, maximale jaarvergoeding, ...).

Met het oog op de bescherming van de reguliere arbeid bevelen de onderzoekers aan om het combineren van het statuut van vrijetijdswerk tijdens de duur van de daartoe gesloten overeenkomst met de hoedanigheid van werknemer, zelfstandige of ambtenaar binnen dezelfde organisatie uit te sluiten. Het statuut van vrijetijdswerk wordt binnen dezelfde organisatie in een zelfde periode best ook niet gecombineerd met het statuut van vrijwilliger in de zin van de wet van 3 juli 2005. Het wordt aanbevolen om de combinatie van vrijwilligerswerk en vrijetijdswerk in een zelfde periode wel toe te laten, als de sportbegeleiding wordt verricht voor een andere organisatie dan de organisatie waarvoor de betrokkene vrijwilligerswerk verricht. Het zou ook mogelijk moeten zijn om binnen dezelfde organisatie het statuut van vrijwilliger te laten volgen door een statuut vrijetijdswerk. Iemand kan dan bijvoorbeeld als trainer-vrijwilliger starten en na afloop van die overeenkomst overschakelen naar het vrijetijdswerk. Een omgekeerd scenario waarbij een overeenkomst inzake vrijetijdswerk na afloop daarvan wordt gevolgd door vrijwilligerswerk, zou eveneens mogelijk moeten zijn, ook binnen eenzelfde sportorganisatie. Door deze regeling wordt een soepele overgang tussen beide statuten of hoedanigheden verzekerd.

Om het risico op uithollen van het vrijwilligerswerk te vermijden, werd door de onderzoekers bewust gekozen voor een alternatieve fiscale regeling voor het vrijetijdswerk, waar reeds van bij de eerste euro wordt belast.

Bovendien werd bij de afbakening van het toepassingsgebied sterk rekening gehouden met welke functies binnen de sportsector gebruik maken van de vrijwilligersvergoeding als werkelijke terugbetaling van de kosten (zoals bedoeld in de wet van 2005) en welke functies in de praktijk vaak de vrijwilligersvergoeding als compensatie voor de geïnvesteerde tijd of als prestatievergoeding ontvangen (oneigenlijk gebruik). De onderzoekers hebben in de afbakening van hun toepassingsgebied enkel functies uit die laatste categorie opgenomen. Hiermee wordt ook tegemoet gekomen aan de aangehaalde problematiek bij de uitvoering van de vergoedingen bij vrijwilligers, zoals aangehaald door de Hoge Raad van Vrijwilligers.

4. UITBREIDBAARHEID NAAR ANDERE SECTOREN

De Vlaamse regering stelde in haar conceptnota d.d. 26 februari 2016 over het gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid op voorstel van de minister-president en de minister bevoegd voor cultuur, media, jeugd en Brussel: *"...Dit is bij uitbreiding natuurlijk ook toepasbaar op andere domeinen binnen de non-profit sector. Een gecoördineerde aanpak zorgt ervoor dat het effect van deze statuten op andere sectoren en de mogelijke uitbreiding van de toepassing naar andere domeinen binnen de non-profit sector mee bekeken wordt."*

Vanuit een gecoördineerde aanpak is het wenselijk om bij de uitbreiding van het statuut naar andere sectoren verder onderzoek te doen met het oog op een risicoanalyse over de potentiële terugval uit reguliere arbeid en het vermijden van uitholling van het vrijwilligersstatuut en de afbakening van het toepassingsgebied in de betrokken sectoren.

5. FINANCIËLE WEERSLAG OP DE VLAAMSE BEGROTING

Deze nota houdt geen budgettair of financieel engagement in en heeft geen impact op de Vlaamse begroting.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist, met dien verstande dat deze beslissing geen enkel financieel of budgettair engagement inhoudt:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan deze visienota;
2. gelast de Vlaamse minister, bevoegd voor Werk, Economie, Innovatie en Sport het in deze visienota geschetste kader aan de federale regering voor te leggen en in overleg te treden met de bevoegde federale ministers met het oog op de realisatie van het statuut vrijetijdswerk in de sportsector, waarbij uitdrukkelijk ook aandacht besteed wordt aan de mechanismen die een uitholling van het bestaande systeem vrijwilligerswerk of een uitholling van de financiering van de sociale zekerheid moeten verhinderen;
3. gelast de Vlaamse minister, bevoegd voor Werk, Economie, Innovatie en Sport op regelmatige basis terug te koppelen met de Vlaamse Regering over de voortgang van de gesprekken.

Philippe Muyters
De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport